

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Державний природознавчий музей
Львівське відділення Українського
ентомологічного товариства**



**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВИВЧЕННЯ ЕНТОМОФАУНИ
ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ**

**Тези доповідей науково-практичної конференції
XVI Львівська ентомологічна школа**



Львів — 2022

УДК 595.7

Науково-практична конференція XVI Львівська ентомологічна школа проводиться відповідно до плану роботи Державного природознавчого музею НАН України

Друкується за рішенням вченої ради Державного природознавчого музею НАН України

Редакційна колегія:

Т. П. Яницький, кандидат біологічних наук, директор ДПМ НАНУ — голова ред. кол.

В. Б. Різун, кандидат біологічних наук, с.н.с. — заст. голови ред. кол.

Г. В. Середюк, кандидат біологічних наук — відповідальний редактор

Г. Г. Гуштан, кандидат біологічних наук

К. В. Гуштан, кандидат біологічних наук

Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України: збірник тез науково-практичної конференції (Львів, 25 жовтня 2022 р.). — Львів: Державний природознавчий музей НАН України, 2022. — 42 с. [Електронне видання]

Збірник містить тези виступів учасників науково-практичної конференції XVI Львівська ентомологічна школа «Актуальні проблеми вивчення ентомофауни західного регіону України», що відбулася в Державному природознавчому музеї НАН України 25 жовтня 2022 р.

Тези присвячено актуальним питанням вивчення стану різноманіття ентомофауни та багаторічним змінам його складу, раритетній складовій регіональної ентомобіоти, адвентивним видам та особливостям їхнього входження у склад регіональної біоти, проблемам охорони рідкісних і зникаючих видів тощо.

УДК 595.7

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання назв документів, власних імен тощо відповідають автори публікацій.

ЗМІСТ

Голіней Г. М., Бортник Х. В., Прокоп'як М. З. Родина Бражники (Sphingidae) у ентомологічних колекціях Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка	5
Гринюк П. М. Нова знахідка зеленотілки північної <i>Somatochlora arctica</i> (Zetterstedt, 1840) (Odonata, Corduliidae) у Рівненській області	7
Гусар М. А. До питання дослідження жуків-блистянок (Coleoptera, Nitidulidae) фауни Закарпаття та прилеглих територій	8
Гуштан Г. Г., Гуштан К. В. До таксономічної структури панцирних кліщів (Acari: Oribatida) Київської височинної лісостепової області	9
Довганюк І. Я. Результати досліджень твердокрилих на лучно-степових ділянках національного природного парку "Кременецькі гори"	11
Дорошенко О. В., Назарук К. М. Видовий склад мірмекофауни (Hymenoptera, Formicidae) парків м. Львова та зміни у поведінці мурах протягом осіннього та весняного періодів	12
Жебіна Т. В., Чумак В. О. Попередній огляд родини попелиць (Hemiptera, Aphididae) Ужанського національного природного парку	14
Жовнерчук О. В., Дудинська А. Т. Ревізія колекційних матеріалів тетраніхових кліщів (Acari, Tetranychoida) Закарпаття	18
Заморока А. М. Скрипунові включені IV видання Червоної книги України — аналіз даних	19
Калюжна М. О. До вивчення їздців-еуфорин (Hymenoptera, Braconidae, Euphorinae) фауни України	22
Коваль Н. П. Порівняльна характеристика угруповань твердокрилих комах (Insecta: Coleoptera) гірських масивів Явірник і Стінка Полонинського хребта Українських Карпат	23
Кравець Н. Я., Шевчик Л. О. Перспективи вивчення впливу біоцидів на комах-запилювачів	25
Кульбанська І. М. Шкодочинна ентомофауна у туберкульозній патології <i>Fraxinus excelsior</i> L. у насадженнях Західного Поділля України	26
Мішустін Р. І. Лабулбенієві гриби Laboulbeniomycetes (Ascomycota) жуків родини Staphylinidae	27
Питель-Гута С. Р. Представники надродин (Vespoidea, Chrysidoidea, Apoidea: Spheciformes) Рівненського природного заповідника	28

Різун В. Б. До історії формування ентомологічних фондів Державного природознавчого музею НАН України	30
Сухомлін К. Б., Зінченко О. П., Теплюк В. С., Зінченко М. О. Видовий склад і біологія мошок Шацького національного природного парку	32
Середюк Г. В. Морфопараметричні характеристики ознак викопних представників родин Babinskaiidae та Rhachiberotheridae (Neuroptera)	34
Чумак В. О., Дєдусь В. І., Чумак М. В., Варивода М. В., Різун В. Б., Заморока А. М., Глотов С. В., Яницький Т. П., Мірутенко В. В., Храпов Д. С., Коваль Н. П., Середюк Г. В. Про підготовку списку пралісових реліктових видів твердокрилих (Insecta: Coleoptera) Українських Карпат (визначення критеріїв та оцінка вимог до оселищ)	36
Юзик Д. І. Рідкісні види лускокрилих (Lepidoptera) національного природного парку «Черемоський»	38
Яницький Т. П. Колекція жуків-златок (Coleoptera: Vuprestidae) Державного природознавчого музею НАН України: матеріали зібрані до 1899 року	41

РОДИНА БРАЖНИКИ (SPHINGIDAE) У ЕНТОМОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЯХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ГОЛІНЕЙ Г. М., БОРТНИК Х. В., ПРОКОП'ЯК М. З.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
e-mail: halyna.holiney@gmail.com

Родина Бражники (Sphingidae) складається здебільшого з великих, яскраво забарвлених метеликів, які добре літають. Передні крила вузькі, довші за задні. Відомо близько 1200 видів, найбільші за розміром (до 18 см в розмаху крил) поширені в Бразилії. В Україні трапляється понад 20 видів бражникових, у тому числі бражник мертва голова (*Acherontia atropos* (Linnaeus, 1758)), бражник тополевий (*Laothoe populi* (Linnaeus, 1758)), бражник бузковий (*Sphinx ligustri* Linnaeus, 1758) та інші. 6 видів бражникових занесено до Червоної книги України (2009, 2021).

Метою цього дослідження був аналіз видового різноманіття родини Бражникові в ентомологічних колекціях Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Матеріалом для аналізу видового різноманіття цієї родини слугували ентомологічні колекції, у яких представлені як матеріали власних досліджень, так і матеріали, зібрані студентами хіміко-біологічного факультету під час навчальних практик, а також ентомологами-любителями. До результатів додані комахи, які були відловлені у 2021 році у Закарпатській, Тернопільській і Хмельницькій областях.

Матеріал було зібрано згідно із загальноприйнятими в зоології методиками. Використовували ручний збір, метод лову та косіння ентомологічним сачком. У лабораторних умовах аналізували таксономічну приналежність ентомологічного матеріалу, використовуючи сучасні визначники комах, атласи та доступні онлайн електронні версії визначників різних груп безхребетних.

Збір ентомологічного матеріалу лускокрилих проводили з урахуванням норм природоохоронного законодавства (Червона книга України, 2009; European Red List of Butterflies, 2010).

Родина Бражникові (Sphingidae) у фауні України представлена 24 видами, які відносяться до 14 родів.

Проаналізувавши видовий склад комах у ентомологічних колекціях, визначено 12 видів із цієї родини. Досліджені комахи належать до 11 родів: *Macroglossum*, *Acherontia*, *Sphinx*, *Deilephila*, *Hyles*, *Argius*, *Laothoe*, *Proserpinus*, *Marumba*, *Mimas* і *Smerinthus*.

Родина Бражникові (Sphingidae)

Рід *Macroglossum*

Хоботник звичайний - *Macroglossum stellatarum* (Linnaeus, 1758)

Рід *Acherontia*

Бражник мертва голова - *Acherontia atropos* (Linnaeus, 1758)

Рід *Sphinx*

Бражник сосновий - *Sphinx pinastri* (Linnaeus, 1758)

Бражник бузковий - *Sphinx ligustri* (Linnaeus, 1758)

Рід *Deilephila*

Бражник винний середній - *Deilephila elpenor* (Linnaeus, 1758)

Рід *Hyles*

Бражник молочайний - *Hyles euphorbiae* (Linnaeus, 1758)

Рід *Argius*

Бражник берізковий - *Argius convolvuli* (Linnaeus, 1758)

Рід *Laothoe*

Бражник тополевий - *Laothoe populi* (Linnaeus, 1758)

Рід *Proserpinus*
Бражник прозерпіна - *Proserpinus proserpina* (Pallas, 1772)
Рід *Marumba* (Moore, 1882)
Бражник дубовий - *Marumba quercus* (Denis & Schiffermüller, 1775)
Рід *Mimas*
Бражник липовий - *Mimas tiliae* (Linnaeus, 1758)
Рід *Smerinthus*
Бражник очкастий - *Smerinthus ocellata* (Linnaeus, 1758)

У 2021 році ентомологічні колекції поповнились видами, зібраними студентами під час проходження навчальної практики. Метелики були знайдені у Закарпатській, Тернопільській і Хмельницькій областях.

Бражник берізковий (*Agrius convolvuli* (Linnaeus, 1758))

Матеріал. Закарпатська обл.: Хустський р-н, с. Нижнє Селище [48.206633N, 23.437907E], 09.08.2021, (1 екз.); Тернопільська обл.: Тернопільський р-н: смт Буцнів [49.479861N, 25.572463E], серпень, (2 екз.); Чортківський р-н: с. Базар [48.948909N, 25.577995E], 25.07.2021, (1 екз.); Хмельницька обл., Кам'янець-Подільський р-н, с. Боришківці [48.717143N, 26.698857E], (1 екз.).

Бражник молочайний (*Hyles euphorbiae* (Linnaeus, 1758))

Матеріал. Тернопільська обл., Чортківський р-н, м. Борців [48.800139N, 26.050772E], 10.07.2021, (1 екз.); Хмельницька обл., Теофіпольський р-н, с. Поляхова [49.905870N, 26.573138E], липень, (1 екз.).

Бражник винний середній (*Deilephila elpenor* (Linnaeus, 1758))

Матеріал. Тернопільська обл., Чортківський р-н, м. Борців [48.800139N, 26.050772E], 30.06.2021, (1 екз.).

Бражник винний малий (*Deilephila porcellus* (Linnaeus, 1758))

Матеріал. Тернопільська обл., Чортківський р-н, с. Стрілківці [48.767047N, 25.991981E], липень (1 екз.).

Хоботник звичайний (*Macroglossum stellatarum* (Linnaeus, 1758))

Матеріал. Тернопільська обл., Тернопільський р-н, с. Добромірка [49.647173N, 25.967329E], 10.07.2021, (1 екз.).

Отже, в результаті опрацювання ентомологічних колекцій і матеріалів навчальної практики отримано актуальні дані про видовий склад родини Sphingidae в західному регіоні України. Ідентифіковані види зберігаються у фондах кафедри ботаніки та зоології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.